

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'
פרשת בהעלתך תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 486

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

השלמות תשעים אמונים בברכות השחר

רבים שואלים אותי מדוע אנו נותנים דגש כה רב על עניית אמן אחר ברכות השחר. האם אכן יש חשיבות מיוחדת דוקא לעניית אמן אחר ברכות אלו?

והו אמןם כל פעילות 'בני אמונים' נוסדה לזכרו ולעלוי נשמתו של אבי מורי רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי זצ"ל, שעד לאחרית ימיו היה מקפיד לענות אמן אחר ברכות השחר אחר אנשים רבים ככל שהיה לאל ידו, אף עדין יש המבקשים להבין: מה המקור להנהגה זו?

במאמר זה ובבאים אחריו נעמד על יסודו ופרשו של מנהג זה.

כידוע, מנהג זה נקבע על ידי מרן ה'בית יוסף' בשלחן ערוך (או"ח ו ד), ורמגן אברהם (שם ט, הביאו ה'משנה ברורה' שם יג) מבאר זאת במלים ספורות: "נראה לי שעושים כן כדי לענות תשעים אמונים, וכדאייתא ב'זהר חדש' (קלב א) ובתשובת מנחם עזריה (סי' קיט) עין שם".

והדברים צריכים באור: מדוע נצרך מאמץ מיוחד - עניית אמן אחר 'ברכות השחר' - כדי להגיע למקסת תשעים אמונים ביום; הלא חשבון פשוט יגלה לנו שבעניית אמן אחר ברכות התפלה והקדיש מגיעים אנו לקר?

אמנם למעין במקור הדברים, ב'תשובות מנחם עזריה' שהזכיר ה'מגן אברהם', המקרים כיום בשם 'שו"ת הרמ"ע מפאנו', יתבארו הדברים על ברי.

הקדמונים גרסו בדברי הזהר (שם) שמקסת הדברים שבקדשה שצריך אדם לענות בכל יום רמוזה במלה 'צדיק' - 'צ' אמונים, 'ד' קדשות, 'ו' קדישים, 'ק' ברכות. אם נדיק בדברים נבין, כי אם עניית אמן על קדיש נמינית במקסה נפרדת - 'י' קדישים, ואינה נספרת במנין הכללי של 'צ' אמונים, מלמד הדבר שאות מקסת 'תשעים אמונים' נתן לצבר דוקא מעניית אמן אחר ברכות. ובכן, כדי לצבר תשעים אמונים על ברכות, אף אם נחשב את כל האמונים שאנו עונים על הברכות, שעקרן תורת הש"י בשחרית ומנחה, עדין אין אנו מגיעים כי אם למחצית ממקסה זו, ובדיק לשם כך - מבארים ה'מגן אברהם' ות'משנה ברורה' - התייחס המנהג לענות אמן אחר ברכות השחר.

נמצא לאור זאת שרק אדם המקפיד לשמע לכל הפחות משלושה אנשים מדי יום את ברכות השחר, כמנהג המופיע בשלחן ערוך, זוכה לעמד במקסה המחיבת של תשעים אמונים על ברכות.

וכאן יש לשים לב לנקדה חשובה: בעוד את מקסת מאה ברכות, ארבע קדשות ועשרה קדישים משיג כל אדם המתפלל שלוש תפלות במנין, בתוך סדר יומו ואלא מאמץ מיוחד, לשם צבירת תשעים אמונים על ברכות יש לעשות מאמץ מיוחד - לענות אמן אחר ברכות השחר, ומי שלא יעשה זאת פשוט לא יגיע לקר.

שוו בנפשכם! כול אדם לחיות כל חייו עלי אדמות, להקפיד להתפלל שלוש תפלות ביום, ואולם אם לא יקפיד לענות אמן אחר ברכות השחר של חבירו, לא יגלה בידו גם לא יום אחד שבו זכה לעמד במקסה של עניית תשעים אמונים על ברכות, שאותה קבעו חכמינו זכרונם לברכה.

ענין זה אף מרמז בכתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", אם רצוננו להגיע למקסות המרמזות במלה 'צדיק', עלינו לתת דגש מיוחד לחלה החלשה מהמקסות הללו, הלא היא 'צ' אמונים' ולהיות 'שמר אמונים'.

בקריאת "גוי צדיק שמר אמונים"

שבת שלום,

218 219 מכונסין

תפלת הדרך במסע לארץ ישראל

"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איבך וינסו משנאיך מפניך" (י לה)

כתבו בעלי התוספות, כי בקשתו של משה להצלה מפני אויבים ושונאים - "קומה ה' ויפצו איבך וינסו משנאיך מפניך", שנאמרה בתחלת כל מסע, ככתוב: "ויהי בנסע הארץ ויאמר משה", היתה "תפלת הדרך שלהם".

והנה ידוע שפסוק זה, וכן הפסוק שאחריו, שבו מזכרת תפלתו של משה בסיום כל מסע: "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", מקפים בספר התורה באות נו"ן הפוכה. ובארו חכמים (שבת קטז א) שהסבה להפדתם של פסוקים אלו מהפסוקים שלפניהם ושלאחריהם, באה ללמד שיש להם חשיבות של ספר בפני עצמו.

בשעור חמש רש"י (ויצא תשד"ס) באר בעל השפיע חיים שבכך שיחזה התורה ספר שלם הכולל רק את תפלות ישראל ביציאתם לדרך ובהגיעם אל המנוחה, היא שללה את המחשבה שדי לו לאדם בלמוד התורה ובשמירת המצוות ואין מחובתו להשקיע בעבודת התפלה. התורה מורה בכך "שאינן כות קיום בלי עבודת התפלה". וכבר רמזו על כך חז"ל באמרום (במות קט ב): "כל האומר אין לו אלא תורה - אפלו תורה אין לו".

בהזדמנות אחרת הוסיף ואמר השפיע חיים בענין זה (רענא דרעיון ח"א, פר' תולדות מאמר ב אות ה): "אם התפלה היא שלא פדת, ואפלו אם רק מחסרים לענות אמן אחת, כבר יש בכך מניעה לזכות ללמוד תורה".

'לאמר' לדורות

"ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה" (יב ג)

אחר שנאמר "ויצעק משה אל ה'", מפני מה מוסיף הכתוב "לאמר"?

רבנו בחי מפרש שבא הכתוב ללמדנו שצעקתו של משה לא היתה צעקת הלב בלבד, אלא "היתה באמירה מחלקטת", וכפי שאמרו חז"ל (ברכות לא א) שעל המתפלל לבטא את מלות התפלה בשפתיו.

עוד באר רבי מרדכי הכהן מצפת: על הפסוק (בראשית כח כ) "וידר יעקב נדר לאמר" דרשו חכמים (ב"ר ע א): "מהו לאמר? לאמר לדורות, כדי שיהיו נודרים בעת צרתם". אף פאן יש לדרוש: "ויצעק משה אל ה' לאמר" - לאמר לדורות שיתפללו על החולים (שפתי כהן).

רבי צבי הירש פרבר, מרגני לונדון, מוסיף שבהנהגת משה היתה אף אמירה לדורות, שיש להתפלל על החולה מיד ללא דחוי, וכפי שתרגם אונקלוס את תפלת משה: "בבעו אסי כען יתה" [בבקשה רפא כעת אותה] (פרס הגבי).

התכתב רשומה בסדור התפלה

מפיו על המצוקה שבה הוא שרוי ולנסות לסייע בעדו.

כמה דקות לאחר מכן סים מידענו את תפלתו הזכה ופסע שלוש פסיעות לאחור. הוא עזן לא הבחין ביהודי האמריקאי הממתין מאחוריו ומביט בו בהתענינות. ברגע שפנה לצאת מבית הכנסת, קם האמריקאי ממקומו, לחץ למידענו יד לברכת 'שלום עליכם' והתענין בשקט ובעדינות אם יוכל לעזר לו במשהו.

מידענו, שהיה מפתע ונדהם מהמלאך שגשלה אליו משמים, גולל בלב פתוח בפני האיש הזר את המצוקה הקשה שבה הוא שרוי. הוא ספר על ביתו הברוך וכיסוי הדלים ועל חסר יכולתו לעמוד מול צערם ותביעתם של בני ביתו.

העשיר שמע והתרגש. הוא הוציא פסת נייר מכיסו ורשם עליה את שמו ואת התכתב שבה הוא מתאכסן בשהותו בירושלים. הושיטה לידיו של מידענו והזמינו לפגשו באותו ערב במעונו.

בשעת ערב מקדמת נקש האיש על דלת מעונו של העשיר. הלה קבלו במאור פנים, התענין מפיו על חייו ומשפחתו ואחר שאל: "כמה כסף חסר לך כדי שתוכל לכלכל את צרכי החג בהרחבה?" מידענו הרחרר בדבר ואחר השיב: "כמדומה ששלשת אלפים דולר יספיקו".

ללא אמר ודברים שלף האיש את ארנקו, מנה מתוכו שלשת אלפי דולרים טבין ותקילין והושיטם לידיו של היהודי ההמום. אף בקשי הצליח למלמל מפיו כמה מלות ברכה, והוא יצא לביתו.

בהגיעו לביתו והמזמנים בידיו, שח לבני ביתו על הנס הגדול שנעשה לו, ופניהם הוארו. מלבד עצם ההטבה הפלכלית, היתה בכך אף מעין הארה שגשלה אליהם ממרום והוכיחה להם כי הקדוש ברוך הוא לא עזבם חלילה. בהגיע הרגע הנכון התהפך בבת אחת מצבם לטובה ולברכה.

כמה ימים לאחר מכן נשאל מידענו מפי אחד מאלו ששמעו את ספורו, אם שמר את שמו וכתבתו של אותו עשיר כדי שיוכל להעזר בו אף לעתיד. התשובה שקבל הפתיעה אותו: "כתבתו של אותו יהודי רשומה בסדור התפלה", אמר האיש בבטחון, "לא אני הוא זה שחפשתי אותו. משמים שלחו אותו אלי, ואם חלילה שוב אצדק, אשפך שוב תפלה לפניו יתברך, והוא כבר ידאג להפנות אלי את העזרה הנדרשת".

י"ב ההתחזקות - תפלה, עמ' תרנא

מטען שהצטבר במשך זמן רב. הוא התחיל להתפלל, וכאשר הרחרר כהלכה בתחלת התפלה בעבודת היותו 'עומד לפני המלך', נפרץ סכר דמעותיו בבת אחת; "וכי מה היה לי לחפש עזרה פה ושם", חשב האיש לעצמו, "בטרם השחתי דאגתי פראוי וכנדרש לפני מלכו של עולם, הכל יכול, תסיף ובעל היכלת ובעל הכוחות כלם". הוא התפלל בלב עורג ומשתוקק, וכאשר הגיעה השעה לבקש, בקעו המלים מלבו כמאליהן: "בורא כל עולמים, ממלא כל עלמין, השיח האיש נפשו בבכיה, "איני יכול לעמוד מבלעדך! הו במשך כל ימות השנה נסיתי כל דרך אפטרית להשיג לבני ביתי לחם לפי הטרף, ואף בקשי עלתה ביד. והנה עתה, בהתקרב חג הפסח, כשההוצאות כבדות מנשא, עומד אני מביש ונכלם ואיני יודע להשית עצות בנפשי; בביתי אין לחם לאכל, ומי יכול לחשב על מצות ויין וכל הצרכים הרבים הנדרשים לקיום מצוותיך?!

אנא רבונו של עולם, הו לך הכת והממשלה בעליונים ובתחתונים ואין מעצור בידך מלהושיע, אם ברב ואם במעט. יודע ומכיר אני במעוט ערכי, ואיני מבקש על עצמי כי אם בעבור משפחתי וילדי הרפים השואלים צרכיהם ואני".

כך, משך שעה ארפה השיח האיש את לבו בבכיה. מנן המנחה שבו התחיל להתפלל הסתים כבר לפני זמן רב, מנגנים נוספים כבר התחילו אחריו והסתמו, והוא אינו שם לב כלל לכל הסובב אותו. כל מעניו ומגמתו נתונים לתפלה זכה וברה.

כמאמר הכתוב "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע" (תהלים לד יט), עלתה תפלתו הזכה למרומים הישר אל פסא הכבוד והתקבלה ברחמים וברצון... הישועה לא אחרה להגיע.

בעודו עומד בתפלתו, נכנס לטיטבל שבו התפלל, יהודי אמריקאי עשיר שהגיע עם משפחתו לחג את הפסח בירושלים. אותו עשיר שזה עתה נחת בארץ, היה במצב רוח שמח ונרגש על גדל הזכות שגפלה בחלקו, לעשות את הפסח סמוך ונראה למקום הקדש והמקדש, ומראה היהודי הירושלמי נשוא הפנים הבוכה את נפשו בתפלה, שבר את לבו.

"בודאי זקוק איש לעזרה", הסיק העשיר את המסקנה המתבקשת והחליט להמתין עד שהלה יסיים את תפלתו כדי להתענין

הספור שלפנינו שהתרחש לאחרונה, עוסק ביהודי יקר, אב למשפחה ברוכה, אשר לקראת חג הפסח נזלע לקשי כלכלי משמעותי ביותר. הגיעו הדברים לידיו כה, שעוד בטרם החל ברכישת צרכי הפסח, לא די שכבר נגמרו המזמנים בכיסו, אלא אף מסגרת האשראי נצלה עד תם.

בתחלה הוא עוד הצליח לגרר עם הלוואות והשגת כספים מפה ומשם, אף עד מהרה הגיע הרגע שממנו חשש: כמה ימים לפני

"בודאי זקוק איש לעזרה", הסיק העשיר את המסקנה המתבקשת והחליט להמתין עד שהלה יסיים את תפלתו כדי להתענין מפיו על המצוקה שבה הוא שרוי ולנסות לסייע בעדו.

פסח והבית היה ריק, פשוטו כמשמעו. לא היה לו מהיכן להשיג ולו פרוטה אחת נוספת.

מתוך שהתקשה לראות בצערם, כאבם ותביעתם של בני ביתו, יצא מידענו מן הבית כשהוא אובד עצות. הוא התהלך ברחובות ירושלים, ולפתע מצא עצמו בפתח בית הכנסת הנודע 'זכרון משה'. היה זה בדיק בשעת מנחה גדולה, והוא החליט להכנס לבית הכנסת ולהתפלל באחד מהמנגנים הראשונים שהתקיימו במקום.

עד שלא פתח בתפלה לא ידע עד כמה גדול מטען הכאב שהוא נשא על לבו,

דין 'אמן קטופה'

לשנים, שאמר 'א-מן' או 'א-מ-ו', והובא להלכה ברמ"א שם.

ענישו של העונה אמן קטופה או חטופה

ג. אמרו חכמים (ברכות שם): "כל העונה אמן 'חטופה' - יתחטפו ימיו; 'קטופה' - יתקטפו ימיו".

מקורות ובאורים:

בספר 'ברכת ראש' (ברכות שם) מבאר שהחלוק בין הענישים הוא כדלהלן: "יתקטפו ימיו" פרושו שימות קדם זמנו, והוא הקרוי בלשון חכמים (חגיגה כח א) "כרת דשגיי" [כרת של שנים]. ואלו "יתחטפו ימיו" פרושו שימות בזמנו אך במיתה פתאומית, והוא הקרוי בלשון חכמים (שם) "כרת דיומי" [כרת של ימים]. וצ"ל שכן משמע מדברי הרא"ש (ברכות ז יז) שג"רס: "חטופה - יתחטפו ימיו; קטופה - יתקטפו שנותיו". אמנם בירושלמי (ברכות ח ח) ג"רסו: "חטופה - יתחטפו שנותיו; קטופה - תקטף גשמתו", ומשמע שעל אמן קטופה נענישים בעולם הבא - עולם הנשמות. וראה בספר 'בכורי אריה' על אגדות הירושלמי שם.

בספר 'נוטרי אמן' (ח"ב עמ' שכ) מביא בשם ה'דרך אמונה' שהיה רגיל לומר על תקופה זו אשר בה רח"ל רבו הצרות, ואנשים צעירים נלקחים לבית עולמם, כי יש צורך להתחזק במיחד על דברים שעליהם מובא במפרש בגמרא שהם גורמים לענישים כאלו, ובכללם עניית אמן כהלכתה.

חסור אחת מאותיותיה

א. יש להקפיד להגות את המילה אמן בשלמותה, מבלי להבליע את הנו"ן שבסוף המלה או כל אות אחרת. אמן הנאמרת תוך כדי הבלעת אחת מאותיותיה, נקראת 'אמן קטופה', ואסרו חכמים לענותה.

מקורות ובאורים:

רש"י (ברכות מז א ד"ה קטופה) מפרש שאמן קטופה פרושה: "שמתסר קריאת הנו"ן שאינו מוציאה בפה שתהא נכרת", ואף ה'שליחן ערוך' (או"ח קכד ח) נקט כדבריו. אמנם רבנו יונה (ברכות לד ב מדה"ר) פרש שאמן קטופה באורה: "שאינו מזכיר כל האותיות", וכתב הב"ח (או"ח שם) שאף רש"י סובר כן, ולא נקט רש"י "שמתסר קריאת הנו"ן", אלא לפי שרגילות היא להשמיט אות נו"ן בסוף תבה, והובאו דבריו ב'באור הלכה' (שם ד"ה קריאת).

חלקת המלה לשנים

ב. בהגדרת 'אמן קטופה' נכלל גם המפסיק באמצע עניית אמן באופן שנוראית המלה כחלוקה לשנים.

מקורות ובאורים:

בספר הערוך (ערך אמן) פרש שאמן קטופה היא "שפסק אמן לשנים", והינו שהפסיק העונה באמצע וחלק את המילה אמן

דועי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הגה"צ רבי יעקב סופר שליט"א בן כ"ק האמרי סופר מערלוי צ"ל ורב קהלת ערלוי בביתר

ב דרשו חכמים את חייב

אמירת מאה ברכות מן הפסוק (דברים יב): "ועתה ישאל מה ה' אלוקיך שאל מעמך" - "אל תקרי מה אלא מאה". וכוננתם בכף היא שאמירת מאה ברכות בכל יום מחזירה בלב האדם את ההפך בחסד ה' וגנפלאותיו. ככל שמעמיקה הפכה זו בלב האדם, כך גדל רגש הכרת הטוב שיש בלבו כלפי הקדוש ברוך הוא, ומתוך כך לא יכבד עליו על התורה והמצוות, שהרי מבין הוא כי חובתו כלפי בוראו גדולה עשרת מונים מהמצוות שהוא מקיים. זהו שרמזו חכמים בדרשתם: "אל תקרי מה, אלא מאה" - כאשר יברך האדם 'מאה ברכות' בכל יום יבין כי 'מה' [דבר קטן] ה' אלוקיך שואל מעמו, כלומר שהנדרש ממנו בקיום התורה והמצוות קטן ביחס לחובותיו.

כמו שאמרו חכמים (שבת קלט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שנאמר (תהלים כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", אל תקרי 'שמר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'. עוד היה אומר כי תבת אמן הנה ראשי תבות "אני מוסר נפשי".

כמו כן הקפיד מאד שתמיד יהיה מי שיענה אמן על ברכותיו. גם כשהשפים בעוד לילה לעסק בתורה, ואיש אין עמו, היה מתקשר לבנו שבארצות הברית, שיענה אמן אחר ברכותיו. ואמר בשם צדיקים שפרשו את הפסוק (איוב כג י): "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש", כך: "והוא באחד" - כאשר האדם מברך ביחידות, ומי ישיבנו - ואין מי שיענה אחריו אמן, אזי אם "ונפשו אותה" אם הוא משתוקק שברכתו תשלם בעניית אמן, כי אז "ויעש" הקדוש ברוך הוא בורא מלאך שיענה אמן על ברכתו (ראה בגדי ישע"י סי' קסז ס"ק לג שהביא כן בשם האר"י הק'). בענין מאה ברכות היה רגיל להזכיר דברי דודי המכתב סופר' (דרוש יב): במסכת מנחות (מג

הני להעלות על הכתב כמה מנהגים מכ"ק אאמור"ר זצ"ל בענין אמירת ברכות ועניית אמן עליהן:

רבנו זצ"ל היה מזהיר הרבה על החובה שכל אחד יהיה בבית המדרש כבר בתחלת התפלה, לבל יפסיד עניית אמן. ושתי הנהגות מיוחדות הנהיג בבית מדרשו לכבוד עניית אמן: א. שיאמרו את 'ברכות השחר' לאחר סדר הקרבנות סמוך לתחלת התפלה עצמה, כדי שגם מי שאחר מעט והגיע רק בסוף אמירת הקרבנות לא יפסיד את עניית אמן על ברכות השחר. ב. שבכל יום בתפלת שחרית לפחות שני אנשים יאמרו בקול ברכות השחר, לבל תאבד זכות עניית אמן אחרי ברכות השחר, ממי שאמר את הברכות.

לפעמים היה רבנו מורה לאנשים נוספים לומר ברכות השחר בקול, כי בזהר הק' (תמוני זהר חדש פג א) איתא גדל הענין לענות צ' אמונים בכל יום, ועל ידי רבוי הברכות בקול יותר קל לבוא לחשבון זה. והיה מעורר ששכר עניית אמן הו רב עד למאד,

איצרות אמונים

חיוב ההשתדלות בעניית אמן

על הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" שואל הזהר הק' (נילך רפה א): מה פרוש המלה "שמר" ומשיב: "נטיר ההיא ברכה דאמר ההוא דמברך, ומחכה לה לאתבא אמן כמה דאצטריך [ששומר אותה הברכה שאומר המברך ומחכה לו לענות אחריה אמן כמו שצריך]". בפרקים מעניני תפלה שבראש פרוש 'נהורא השלם' על סדור התפלה (פרק טו) אחרי שמביא המחבר את דברי הזהר הללו, פותב כך: "ממאמר זה יתלהב לב האדם להשתדל ולהתאמץ לשמע הברכה מפי המברך, כדי לענות אחריה אמן, לתת בזה נחת רוח לבורא יתברך שמו".

בפרק זה נביא אמרות ופנינים מספרי גדולי הדורות המדרבנים ומזרזים את האדם לחזר ולהתאמץ כדי לזכות במצות עניית אמן:

לרוץ כדי לענות אמן

בספרו 'קסד לאלפים' (נו א) מעורר בעל הפלא יועץ' פי ראוי לו לאדם לעשות כל מאמץ כדי לזכות במצות עניית אמן, ואלו דבריו: "ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על עניית אמונים, ומי יתן והיה שישתדלו על עניית אמונים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יצאת ה'".

הבושה הגדולה פיוס בקרה

כתב רבי יעקב קטינא, הדין מחוסט, בספרו 'דחמי האב' (אות נו) פי לפי שעניית אמן היא מצוה קלה שאינה דורשת מהאדם מאמץ כלשהו, יש חיוב מיחד על האדם לקיימה. בעוד שעל מצוות שיש טרח או הוצאות כספיות בקיומן, יהיה עליו לעתיד לבוא למוד זכות על שלא קימן, לגבי מצות אמן: "מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: 'למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?' ומסיים: על גדל הבושה שתהיה לאותו אדם בעולם הבא, מרמז הכתוב ואומר (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון" - סופי תבות אמן".

רזי אמונים

רמזי אמן בפרשה

'האמן' נושא את 'היונק'

"האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבותיו" (יא יא)

דרש ה'תפארת שלמה': "האמן" בכתוב זה נכתב בכתב חסר, ללא ו', כך שנתן אף לקרא "כאשר ישא האמן את הינק", ללמדנו שכאשר עונים אמן בכונה ומיחדים את שמות הקדש הכלולים בה, "יונקים מלמעלה את כל ההשפעות טובות לבני ישראל" (תפארת שלמה: תרו).

רבי דוד צבאח, ראב"ד מקנס, דרש מפסוק זה רמז לדברי רבי מאיר (סנהדרין קי ב) שקטן מ'שאל זוכה לחיי העולם הבא' "משעה שיאמר אמן"; "כאשר ישא האמן את הינק" - זכות עניית אמן היא שנושאת את היונק לחיי העולם הבא ('משפיל לדוד' תהלים קיט אות ב).

חנוך לעניית אמן

"אלה שמות בני אהרן הכהנים המשחים אשר מלא ידם לכהן" (ג ג)

"מלא ידם לכהן" - סופי תבות 'אמן'. משמעות לשון 'מלא ידם' היא חנוך, כדברי רש"י (שמות כח מא): "כל מלוי ידים - לשון חנוך". רמז על חובת חנוך הבנים לעניית אמן על כל ברכה. כפי שפסק הרמב"א (או"ח קכד ז): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא" ('חלק יעקב', לר"י בענדזאמין).

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

האהל על קברו של בעל ה'בית אהרן'

ה'בית אהרן' י"ז בסיון תרל"ב

האדמו"ר רבי אהרן פרלוב מקרלין-סטולין נולד בשנת תקס"ב לאביו האדמו"ר רבי אשר מסטולין, בנו של רבי אהרן הגדול מקרלין. בשנת תקפ"ז, לאחר פטירת אביו, החל למלא את מקומו. בתחלה נהל את חצרו בעיר קרלין, ובשנים האחרונות לחייו עבר להתגורר בעירה סטולין הסמוכה.

האדמו"ר היה גדול בתורה ומנהיג נערץ לאלפי חסידים. מצדו היה פרוסה למרחקים ואלפים נהרו להסתופף בצלו ולחזות בתפלותיו הנלהבות. אחר חג השבועות תרל"ב יצא הרבי לדרך כדי להשתתף בחתנת נכדתו, ובמוצאי שבת פרשת בהעלתך, י"ז בסיון תרל"ב בעודו בדרך, נפטר והובא לקבורה בעירה מלינוב שבאוקראינה.

'בית אהרן' ברכו את ה'

בראש הספר 'בית אהרן' הדפסו כמה נסחים של 'סדר היום' שכתב ה'בית אהרן' בכתב ידו, ועורר בהם שלוש פעמים על חובת ההשתדלות לענות אמן:

א. "צריך לזהר בעניית כל האמונים, בשמיעת הדברים מהברכה כמאמר (ישעיה כו ב): 'שמר אמונים'. ולפי דעתי מהראוי לכל אדם לחזר אחר עניית כל האמונים, בשמיעת הדברים מהברכות המחייבות בכל יום, כי הם גבורים הנוצחים" [חז"ל (ברכות נג ב) דמו את הברכות לחילים פשוטים הנשלחים לפתח במלחמה, ואלו את עניית אמן - לגבורים המנצחים במלחמה].

ב. "אני מסכים שכל אחד ישמע מחברו כל ברכה שצריך לאמרה כדי שיענה אמן. כי איתא בכתבי האר"י ז"ל שהיה שומע ברכות השחר אפלו ממאה אנשים, אף על פי שהיה יכול ברגע אחד ליחד כל העולמות, אפלו הכי לא השגיח על זמנו ולא היה מתעצל לשמע אפלו מאה פעמים, הנותן לשכוי בינה' וכל הברכות".

ג. עוד נוסף שם מכתב ידו של ה'בית אהרן': "גם להתאמץ לענות אמן על כל הברכות, הן ברכות השחר, הן ברכות שמונה עשרה וכל הברכות".